

УДК 371.39:378:004.94

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.6.10>**Ганна СКАСКІВ**

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, асистент кафедри інформатики та методики її навчання, Тернопільський національний педагогічний університету імені Володимира Гнатюка, вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль, Україна, 46027

ORCID: 0000-0002-3548-2383

Бібліографічний опис статті: Скасків, Г. (2025). Рівні готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування ігрових технологій. *Acta Paedagogica Volynienses*, 6, 72–76, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.6.10>

РІВНІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Стаття присвячена комплексному аналізу структури готовності майбутніх учителів початкової школи до впровадження ігрових технологій. Актуальність теми зумовлена трансформацією освітнього середовища згідно з вимогами «Нової української школи» та потребою у фахівцях, здатних ефективно поєднувати навчання з ігровою діяльністю.

Мета роботи. Визначення та теоретичне обґрунтування компонентного складу та рівнів готовності майбутніх педагогів до застосування ігрових технологій у професійній діяльності. Дослідження спрямоване на розробку теоретичного підґрунтя для створення структурно-функціональної моделі підготовки студентів у закладах вищої освіти.

Методологія. У роботі використано теоретичний аналіз наукових джерел для уточнення сутності професійної готовності. Здійснено системний аналіз нормативної бази, зокрема Державного стандарту початкової освіти та Концепції «НУШ», що дозволило визначити зміст когнітивного компонента. Узагальнення наукових позицій дало змогу синтезувати авторську структуру готовності через єдність трьох складників.

Наукова новизна. Обґрунтовано трикомпонентну структуру готовності: мотиваційний, когнітивний та операційний компоненти. Мотиваційний компонент охоплює професійні та пізнавальні мотиви, любов до дітей та прагнення до самореалізації. Когнітивний компонент включає не лише систему знань, а й ціннісні орієнтації, які базуються на гуманістичних ідеалах та визнанні гри як пріоритетного засобу розвитку дитини. Операційний компонент представлено як комплекс практичних умінь щодо проектування, адаптації та рефлексії ігрової діяльності учнів. Доведено, що ціннісні орієнтації виступають «смісловим ядром», яке забезпечує внутрішню мотивацію до інновацій.

Висновки. Встановлено, що готовність є цілісною системою, де мотивація стимулює пізнання, а операційні вміння забезпечують практичну реалізацію ігор. Ефективність підготовки залежить від інтеграції цих компонентів, що дозволяє педагогу результативно застосовувати ігрові форми відповідно до вікових потреб молодших школярів.

Ключові слова: майбутні вчителі початкової школи, ігрові технології, рівні готовності, структура готовності, мотиваційний, когнітивний, операційний компонент.

Hanna SKASKIV

Applicant of the Third (Educational and Scientific) Level of Higher Education in the Specialty 011 Educational and Pedagogical Sciences, Assistant at the Department of Informatics and Methods of its Teaching, Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University, Maksym Kryvonos str., 2, Ternopil, Ukraine, 46027

ORCID: 0000-0002-3548-2383

To cite this article: Skaskiv, H. (2025). Rivni hotovnosti maibutnih uchyteliv pochatkovykh klasiv do zastosuvannya ihrovyh tehnolohii [Levels of readiness of future primary school teachers to apply game technologies]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 6, 72–76, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.6.10>

LEVELS OF READINESS OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS TO USE GAMING TECHNOLOGIES

The article is devoted to a comprehensive analysis of the readiness of future primary school teachers to implement gaming technologies. The relevance of the topic is determined by the transformation of the educational environment in accordance with the requirements of the «New Ukrainian School» and the need for specialists capable of effectively combining learning with gaming activities.

The purpose of the work is to determine and theoretically substantiate the component structure and levels of readiness of future teachers to apply game technologies in their professional activities. The study aims to develop a theoretical basis for creating a structural and functional model for training students in higher education institutions.

Methodology. The work uses theoretical analysis of scientific sources to clarify the essence of professional readiness. A systematic analysis of the regulatory framework, in particular the State Standard of Primary Education and the Concept of NUSH, was carried out, which made it possible to determine the content of the cognitive component. The generalization of scientific positions made it possible to synthesize the author's structure of readiness through the unity of three components.

Scientific novelty. A three-component structure of readiness has been substantiated: motivational, cognitive, and operational components. The motivational component covers professional and cognitive motives, love for children, and the desire for self-realization. The cognitive component includes not only a system of knowledge, but also value orientations based on humanistic ideals and the recognition of play as a priority means of child development. The operational component is presented as a set of practical skills for designing, adapting, and reflecting on students' play activities. It has been proven that value orientations act as a semantic core that provides internal motivation for innovation.

Conclusions. It has been established that readiness is a holistic system where motivation stimulates cognition, and operational skills ensure the practical implementation of games. The effectiveness of training depends on the integration of these components, which allows the teacher to effectively apply game forms in accordance with the age needs of younger students.

Key words: future primary school teachers, game technologies, levels of readiness, structure of readiness, motivational, cognitive, operational component.

Актуальність проблеми. Визначення структурного складу готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування ігрових технологій є ключовим завданням у процесі розробки структурно-функціональної моделі та організації педагогічного процесу. Аналіз наукових джерел засвідчує, що дослідження рівня готовності до професійної діяльності здійснюється переважно через її компонентний аналіз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У контексті педагогічної діяльності І. Гавриш розглядає готовність до впровадження педагогічних інновацій як синтез цільового, змістового, процесуально-діяльнісного, контрольнокоригувального та оцінно-результативного компонентів (Гавриш, 2006, с. 147–160).

У працях В. Дорохіної та інших дослідників готовність до професійної діяльності розглядається як єдність мотиваційного (спонукального) та виконавського (процесуального) компонентів, що корелюють із професіограмою (Дорохіна, 2013, с. 132–135).

О. Лівшун деталізує структуру готовності через мотиваційний, когнітивний, операційний, особистісний, вольовий, емоційний, оцінний, прогностичний та акмеологічний компоненти (Лівшун, 2015, с. 177–185).

І. Дичківська акцентує на мотиваційному, когнітивному, креативному та рефлексивному компонентах (Дичківська, 2015, с. 212–276). Визначаючи рівні готовності майбутніх учителів до застосування навчально-ігрових технологій, М. Марко робить основний акцент на ступені самостійності, творчості та інтегрованості професійних знань і вмінь студента (Марко, 2017, с. 49).

Водночас, через різноманіття наукових підходів, питання визначення структури готовності залишається відкритим і багатогранним.

Мета дослідження визначити рівні готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування ігрових технологій у професійній діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Узагальнення наукових позицій дозволяє стверджувати, що структура готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування ігрових технологій має включати мотиваційний, когнітивний та операційний компоненти. Водночас, ця структура є динамічною і трансформується залежно від рівнів їх сформованості у студентів, а також від створених педагогічних умов.

Мотиваційна сфера особистості майбутнього педагога є багатовимірною, проте осо-

бливе значення у формуванні його готовності до застосування ігрових технологій у професійній діяльності відіграє мотивація навчально-пізнавальної активності в процесі фахової підготовки. У цьому контексті ключову роль відіграють соціально-значущі мотиви, а також прагнення до самовдосконалення. До соціально-значущих мотивів педагогічної діяльності належать: усвідомлення професійного та громадянського обов'язку, розуміння високої соціальної місії вчителя, любов до дітей, відповідальність за якість їх навчання і виховання, захопленість навчальним предметом, задоволення від педагогічного спілкування тощо.

Інтерес до педагогічної діяльності виявляється у позитивному емоційному ставленні до професії, до навчання молодших школярів, а також у прагненні оволодіти інноваційними, методичними та спеціальними знаннями й уміннями, необхідними для ефективного застосування ігрових технологій. Важливою умовою професійного зростання є неперервний саморозвиток майбутнього вчителя.

Оціночний аспект мотиваційного компонента передбачає формування у студентів адекватної самооцінки власної готовності до застосування ігрових технологій у початковій школі. Таким чином, мотиваційний компонент репрезентує морально-психологічну готовність педагога як до професійної діяльності загалом, так і до активного впровадження ігрових технологій у навчальну практику.

Когнітивний компонент готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування ігрових технологій охоплює сукупність загальнопедагогічних, методичних і спеціальних знань, а також систему ціннісних орієнтацій, що базуються на педагогічних і гуманістичних засадах.

Обсяг знань, що формує когнітивний компонент готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування ігрових технологій, визначався на основі комплексного аналізу нормативних документів: Державного стандарту початкової загальної освіти, Стандарту вищої освіти України (галузь знань – 01 «Освіта/Педагогіка»), спеціальність – 013 «Початкова освіта»), положень Концепції «Нова українська школа», освітньої програми підготовки педагогів, програм навчальних дисциплін та програм з предметів початкової школи (Концептуальні засади реформування середньої школи,

2016; Закон України «Про освіту», 2017; Закон України № 1556-VII «Про вищу освіту», Стандарт вищої освіти України, 2021; Навчальні програми для 1 – 4 класів, 2022).

Окрему роль у когнітивному компоненті відіграють ціннісні орієнтації, що базуються на педагогічних і гуманістичних засадах. Їх включення до структури когнітивного компонента обґрунтовується тим, що готовність до професійної діяльності впливає на поведінку та спілкування не безпосередньо, а через систему цінностей, норм і соціально-когнітивних процесів. Саме ціннісні орієнтації забезпечують внутрішню мотивацію до застосування ігрових технологій, сприяють формуванню педагогічної позиції, орієнтованої на розвиток особистості учня.

З педагогічної точки зору, ціннісні орієнтації розглядаються як складне інтегративне утворення, що поєднує мотиваційні та когнітивні характеристики особистості. Вони виступають внутрішнім регулятором поведінки, визначаючи пріоритети, смисли та цілі професійної діяльності. У контексті підготовки майбутніх учителів початкових класів до застосування ігрових технологій ціннісні орієнтації відіграють роль смислового ядра, яке забезпечує усвідомлений вибір педагогічних стратегій, зокрема тих, що базуються на ігровій діяльності. Ціннісні орієнтації майбутнього вчителя формуються під впливом освітнього середовища, змісту професійної підготовки, особистого досвіду та педагогічної рефлексії. Вони поєднують ідеали виховання, відповідальність за якість освітньої взаємодії з прагненням до інноваційності, творчості в навчальному процесі та готовністю до педагогічного партнерства з учнями.

Таким чином, когнітивний компонент готовності до застосування ігрових технологій не обмежується лише знаннями — він включає ціннісно-сміслову складову, що забезпечує внутрішню мотивацію до впровадження ігрових форм навчання, орієнтованих на розвиток особистості молодшого школяра.

Наступним елементом у структурі готовності є операційний компонент, який відображає практичну реалізацію набутих знань, умінь і ціннісних орієнтацій у конкретній педагогічній діяльності.

Операційний компонент готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування

ігрових технологій репрезентує сукупність загальнопедагогічних, методичних і спеціальних умінь, що забезпечують якісне виконання професійних завдань та досягнення високих результатів у педагогічній діяльності.

У психологічній науці поняття «уміння» трактується багатогранно:

- як готовність, що базується на знаннях і навичках, до успішного виконання певної діяльності;

- як здатність до ефективного виконання дій з високими якісними та кількісними показниками;

- як проміжний етап оволодіння новим способом дії, що базується на засвоєному правилі і застосовується для розв'язання типових задач.

- У педагогічному контексті вміння розглядаються як:

- здатність доцільно застосовувати набуті знання і навички для виконання професійних дій;

- здатність діяти швидко, точно і свідомо на основі засвоєного теоретичного та практичного матеріалу;

- сформований шляхом систематичних вправ спосіб виконання рухових, сенсорних або інтелектуальних дій у стандартних і нових умовах.

У контексті застосування ігрових технологій операційний компонент передбачає володіння методикою розробки та реалізації дидактичних ігор, здатність адаптувати ігрові форми до змісту навчальних предметів, уміння організувати ігрову діяльність учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей,

а також навички рефлексії щодо ефективності використаних ігрових засобів.

Таким чином, операційний компонент є практико-орієнтованою складовою готовності, що забезпечує реалізацію педагогічних ігор як інструменту навчання, виховання та розвитку молодших школярів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що мотиваційний, когнітивний та операційний компоненти, перебуваючи у тісному взаємозв'язку та взаємозалежності, формують цілісну структуру готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування ігрових технологій у професійній діяльності. Їх інтеграція забезпечує не лише змістовне наповнення цього особистісного утворення, а й його функціональну ефективність, що проявляється у здатності педагога реалізовувати ігрові форми навчання відповідно до специфіки освітнього процесу в початковій школі.

Подальші перспективи дослідження полягатимуть у вивченні структури готовності через взаємодію мотиваційних установок, знань-оцінних орієнтацій та практичних умінь, які в сукупності забезпечують усвідомлене, компетентне і результативне застосування ігрових технологій в освітньому процесі початкової школи. Зміст цієї готовності розкривається з урахуванням особливостей конкретного виду діяльності, тому важливо визначити можливість адаптації ігрових технологій та інноваційних педагогічних засобів до вікових, психологічних та освітніх потреб молодших школярів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гавриш І. В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності: дис. д-ра пед. наук: 13.00.04. Харківський нац. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. Х., 2006. 579с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. 3-тє вид., переробл. та доповн. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
3. Дорохіна В. К. Професійна готовність майбутнього вихователя до використання ігрових технологій у логіко-математичному розвитку дітей. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2013. Вип. 6. С. 132–135.
4. Закон України «Про освіту»: від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення : 20.12.2025).
5. Закон України № 1556-VII «Про вищу освіту» URL <https://sqe.gov.ua/law/zakon-ukraini-N-1556-vii-pro-vishhu-osvitu/> (дата звернення: 21.12.2025).
6. Лівшун О. В. Формування особистісної готовності вчителя технологій до професійної діяльності. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*: зб. наук. пр. Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. Київ, 2015. Вип. 2. С. 177–185.

7. Марко М. М. Визначення структурних компонентів готовності майбутніх учителів початкових класів до застосування навчально-ігрових технологій. Scientific Journal «ScienceRise: Pedagogical Education». 2017. № 7 (15). С. 49. DOI: <https://doi.org/10.15587/2519-4984.2017.107982>
8. Навчальні програми для 1 – 4 класів. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-1-4-klasiv> (дата звернення: 19.12.2025).
9. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / упоряд. Л. Гриневич та ін. Міністерство освіти і науки. Київ, 2016. URL : https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/u_krainskashkola-compressed.pdf (дата звернення: 21.12.2025).
10. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 013 Початкова освіта. Видання офіційне. Київ : МОН України, 2021. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/013-Pochatkova.osvita-bakalavr.28.07.pdf> (дата звернення: 19.12.2025).

REFERENCES:

1. Havrysh I. V. (2006) Teoretyko-metodolohichni osnovy formuvannya hotovnosti maibutnikh uchyteliv do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti [Theoretical and methodological foundations for preparing future teachers for innovative professional activity]: dys. d-ra ped. nauk: 13.00.04. Kharkivskiy nats. ped. un-t im. H. S. Skovorody. Kharkiv, 579 p. (in Ukrainian)
2. Dychkivska I. M. (2015) Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii [Innovative teaching technologies]: pidruchnyk. 3-tie vyd., pererobl. ta dopovn. Kyiv: Akademvydav, 304 p. (in Ukrainian)
3. Dorokhina V. K. (2013) Profesiina hotovnist maibutnoho vykhovatelja do vykorystannja ihrovykh tekhnolohii u lohiko-matematychnomu rozvytku ditei [Professional readiness of future educators to use game technologies in the logical and mathematical development of children]. *Onovlennja zmistu, form ta metodiv navchannja i vykhovannja v zakladakh osvity*. Issue 6, pp. 132–135. (in Ukrainian)
4. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [Law of Ukraine “On Education”]: vid 05.09.2017 r. № 2145-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (data zvernennja: 20.12.2025). (in Ukrainian)
5. Zakon Ukrainy № 1556-VII «Pro vyshchu osvitu» [Law of Ukraine No. 1556-VII “On Higher Education”]. URL : <https://sqe.gov.ua/law/zakon-ukraini-N-1556-vii-pro-vishhu-osvitu/> (data zvernennja: 21.12.2025). (in Ukrainian)
6. Livshun O. V. (2015) Formuvannya osobystisnoi hotovnosti vchytelja tekhnolohii do profesiinoi diialnosti [Formation of personal readiness of technology teachers for professional activity]. *Osvita doroslykh: teoriia, dosvid, perspektyvy*: zb. nauk. pr. Nats. akad. ped. nauk Ukrainy, In-t ped. osvity i osvity doroslykh. Kyiv, Issue 2, pp. 177–185. (in Ukrainian)
7. Marko M. M. (2017) Vyznachennja strukturnykh komponentiv hotovnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do zastosuvannja navchalno-ihrovykh tekhnolohii [The determination of structural components of readiness of primary school teachers to the use of learning-playing technologies]. Scientific Journal «ScienceRise: Pedagogical Education». No. 7 (15), p. 49. (in Ukrainian)
8. Navchalni prohramy dlja 1–4 klasiv [Curricula for grades 1–4]. URL : <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-1-4-klasiv> (data zvernennja: 19.12.2025). (in Ukrainian)
9. Nova ukrainska shkola [New Ukrainian School]. Kontseptualni zasady reformuvannja serednoi shkoly / upor. L. Hrynevych ta in. Ministerstvo osvity i nauky. Kyiv, 2016. URL : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainskashkola-compressed.pdf> (data zvernennja: 21.12.2025). (in Ukrainian)
10. Standart vyshchoi osvity Ukrainy [Standard of higher education in Ukraine]: pershyi (bakalavrskiy) riven, haluz znan 01 Osvita/Pedahohika, spetsialnist 013 Pochatkova osvita. Vydannja ofitsiine. Kyiv : MON Ukrainy, 2021. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/013-Pochatkova.osvita-bakalavr.28.07.pdf> (data zvernennja: 19.12.2025). (in Ukrainian)

Дата першого надходження рукопису до видання: 24.11.2025
 Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 26.12.2025
 Дата публікації: 30.12.2025